

Цимбал Л. І.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

Предко Ю. В.

*студентка
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

Tsymbal Liudmyla

*PhD, associate professor of department of international economy
Kyiv National Economic University named after Vadim Hetman*

Predko Yuliia

*Student,
Kyiv National Economic University named after Vadim Hetman*

ГЛОБАЛЬНА КОНКУРЕНЦІЯ НА РИНКУ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ ТОВАРІВ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Анотація. У статті розглянуто сутність глобалізаційних процесів та сучасного високотехнологічного виробництва в різних регіонах світу, порівняно високотехнологічні галузі країн-лідерів, визначено, як глобалізаційні процеси впливають на розвиток цієї галузі, що складає основу розвитку багатьох економік світу. Сучасне виробництво розглянуто як наукоємний процес, який повинен бути мінімально енерго- і ресурсовитратним, максимально екологічним, а високотехнологічне виробництво розглянуто як сучасне виробництво, в якому застосовуються наукоємні технології. Автори розглядають глобалізацію як феномен сучасного науково-технічного розвитку, процес стрімкого формування єдиного загальносвітового простору на базі нових технологій, новий процес мислення, де домінує ефект масштабу, кооперації та відкритості. Визначено, що в процесі глобалізації та активного становлення високотехнологічного виробництва формуються нові світові процеси, які значною мірою впливають на економічну діяльність та економічні відносини у світі, трансформують уявлення про традиційне виробництво та економіку.

Ключові слова: глобалізація, високі технології, глобалізаційні процеси, науково-технічний розвиток, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, світова економіка.

Вступ та постановка проблеми. За останні десятиліття в структурі світової економіки відбулись істотні зміни, пов'язані з її глобалізацією. Розуміння особливостей функціонування глобальної економіки, знання її основних рушійних сил та законів є передумовами успішної інтеграції у світовий економічний простір не тільки окремих підприємств, але й цілих держав. З огляду на те, що сучасний світовий ринок високотехнологічної продукції належить до ринків, що найдинамічніше розвиваються в результаті глобалізації світової економіки не тільки в кількісному вимірі, але й в якісному, світовий ринок високотехнологічної продукції вимагає постійного дослідження в контексті глобалізації світової економіки. Крім того, на основні сучасні тенденції цього ринку повинні звернути увагу українські ІТ-компанії, приймаючи рішення про вихід на цей ринок, що актуально для економіки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи та прикладні проблеми розвитку глобального ринку високих технологій досліджені в працях таких зарубіжних і вітчизняних учених, як Л. Антонюк, Д. Лук'яненко, Т. Мельник, А. Поручник, Л. Руденко-Сударєва, О. Рей, Ч. Фергюсон, Т. Циганкова, В. Чужиков.

Метою статті є дослідження впливу глобалізації на світову економіку на основні трансформаційні процеси на ринку високих технологій та діяльність промислових високотехнологічних компаній.

Результати дослідження. В процесі глобалізації відбувається становлення нової парадигми світопорядку, конкуренція в якій ґрунтується на знаннях. Глобалізація – це феномен сучасного науково-технічного розви-

тку (далі – НТР), процес стрімкого формування єдиного загальносвітового фінансово-інформаційного простору на базі нових, переважно комп'ютерних технологій; новий процес мислення, де домінує ефект масштабу, кооперації та відкритості [1, с. 2–3]. Особливої актуальності набувають високотехнологічні товари та послуги, що формують найбільш провідну нішу розвитку світового господарства. Під високими технологіями ми розуміємо технології, які розроблені на основі новітніх наукових знань, за своїм технічним рівнем перевищують кращі вітчизняні та іноземні аналоги й спроможні забезпечити передові позиції на світовому ринку наукоємної продукції [2, с. 17].

Згідно з інформацією “Global Insight World Industry Service database” світовий ринок високотехнологічної продукції з 80-х років ХХ ст. має тенденцію до значного зростання, а вже на початку ХХІ ст. відбувся небувалий приріст торгівлі високотехнологічними товарами у світовій економіці. Основними центрами, де сконцентровані світові технологічні ресурси, є США, Японія та країни Західної Європи (зокрема, члени ЄС). Вони є лідерами створення та впровадження інновацій [3]. Сьогодні, ОЕСР до високих технологій відносить аерокосмічну, фармацевтичну галузі; виробництво комп'ютерної, офісної техніки та створення програмного забезпечення; надання консалтингових послуг з цифрової трансформації бізнесу та підтримку інформаційно-комунікаційної інфраструктури; виробництво електроніки та телекомунікаційного обладнання; виробництво медичної, високоточної та оптичної техніки [4].

Ключовими гравцями на ринку високих технологій є країни Європи, Азії та Північної Америки. Глобальна

конкурентоспроможність Європи залежить від активного сектору високих технологій. Якщо врахувати досягнення країн з упровадження інновацій, то можна побачити, що акенти в загальному рейтингу дещо зміщуються в бік нових країн-лідерів, які досягли успіхів у комерціалізації інновацій та зовсім ніяк не в бік Європи (наприклад, частка Південної Кореї на світовому ринку цивільної наукоємної продукції складає 27%, тоді як країн ЄС – 21%) [7]. Згідно з версією “Enterprenuer” європейські компанії не увійшли до рейтингу найкращих десятих компаній 2017 року, що виробляють високотехнологічну продукцію. В рейтинг “Thomson Reuters” “Top 100 Global Tech Leaders” увійшли всього 13 компаній, що є великими ТНК, що мають штаб-квартиру в Європі. Лідируючу позицію займає Франція. Проте нині ситуація змінюється на краще, тобто через десять років після фінансової кризи європейська економіка нарешті демонструє незначні ознаки очікуваного приросту на 1,9%, що сприяє розвитку високих технологій.

У 2014 році Європейський Союз мав майже 46 000 підприємств у сфері високотехнологічного виробництва. Чотири країни, такі як Німеччина, Великобританія, Італія та Польща, разом становлять близько 53% високотехнологічного сектору в ЄС-28. У Великобританії зафіксована найбільша кількість підприємств у секторі високотехнологічних інформаційних послуг (180 257 підприємств), потім йдуть Франція (141 647) та Німеччина (112 570) [6]. Високотехнологічна продукція становила 17,0% вартості всього експорту з ЄС-28 у 2014 році, хоча з великими відмінностями між країнами: від 35,3% частки на Мальті до 2,9% у Греції. Дві групи продуктів, електроніка, телекомунікації та аерокосмічна промисловість разом складають майже половину (47,1%) високотехнологічного експорту ЄС. Ще 42,0% становлять наукові прилади, комп’ютерні та офісні машини та аптека. Решта чотирьох товарних груп, таких як хімія, електричні машини, неелектричні машини та озброєння, становили лише 10,9% високотехнологічного експорту. Сім країн, такі як Бельгія, Данія, Німеччина, Ірландія, Франція, Нідерланди та Австрія, мали високотехнологічний профіцити торгівлі. У 2015 році понад дві третини країн перебільшили експорт високотехнологічних товарів з рівня 2014 року. Однак ЄС зафіксував дефіцит високотехнологічного товарообігу поза межами ЄС у 2015 році, а імпорт виявився на 22 млрд. євро більше, ніж експорт [6].

Розподіл досліджень та розробок у секторах високих технологій підприємствами ЄС-28 збільшився в середньому на 4% на рік у 2005–2014 роках, досягши 182 млрд. дол. у 2014 році. Німеччина, Франція та Велика Британія разом склали більше половини всіх високотехнологічних витрат на науково-дослідні роботи в ЄС у 2014 році. Наприклад, у високотехнологічних послугах витрати на ДІР у 2014 році перевищили 14 млрд. євро у Великобританії, тоді як на Кіпрі цей показник ледве досяг 4 млн. [6].

На підставі цих даних слід визначити причину відставання Європи в цій галузі. Отже, є дев’ять причин, з яких Європа відстає у високотехнологічній галузі [7]: Європа має дефіцит фінансування; попит на ІКТ порівняно з рештою світу скорочується; у 2015 році частка Європи у світовому попиті становила 24%; високою є вартість оплати праці; наявний дефіцит інженерів, в університетах Європи недостатньо випускників технічних спеціальностей; європейські фірми не мають стратегічних партнерів; забагато європейських компаній не розробляють стратегічних прогнозів; наявний інноваційний дефіцит; зафіксовано брак сильних та послідовних успіхів у сфері під-

приємництва в галузі; компанії не мають такого доступу до великого внутрішнього ринку, що мають американські та китайські конкуренти. Екстраполюючи з трьох важливих тенденцій у міжнародній економіці, а саме зростання нових індустріалізованих економік, реструктуризації американської системи інновацій, глобалізації торгівлі, можемо сказати, що високі технології зараз є надважливими для економіки США.

США відомі такими технологіями, як комп’ютери, інструменти для зберігання інформації, програмне забезпечення, комунікації, послуги зв’язку та засобів телекомунікації. Найвідомішими гравцями цього сектору є “Apple”, “Cisco”, “Hewlett-Packard”, “IBM”, “Intel”, “Microsoft” тощо. Ще однією важливою складовою сектору високих технологій є інтернет-індустрія. Однак з 2011 року ринок високих технологій у США послабив свої позиції, поступово США витісняються з провідних позицій Китаєм. Високотехнологічні галузі промисловості відіграють значну роль у сприянні зростанню економіки США. У високотехнологічній промисловості Сполучених Штатів зайнято майже 18,3 млн. осіб у 2016 році, зароблено майже 3,9 трлн. дол. на додану вартість, більше 7,1 трлн. дол. на ВВП. Вплив високотехнологічного сектору сильно відчувається в Америці, незважаючи на те, що ці галузі складають лише 14,6% від загальної зайнятості США, але у 2016 році вони становили майже 25% від загальної виробленої продукції Сполучених Штатів [18].

США все ще є світовим лідером у галузі інновацій, хоча сьогодні більшість інновацій спрямовується на продукти, вироблені за кордоном. Втрата виробничих робочих місць у США (особливо на перевагу Китаю) полягає не тільки в орієнтації на виробництво дешевих товарів для споживання за використання дешевої робочої сили. За останні шість років частка китайського експорту продукції, що класифікується як високотехнологічні товари, зросла до більш ніж 27%, тоді як у США вона становить менше 18% (рис. 1). Високотехнологічний експорт США має такі показники: відсоток експорту США з 1989 по 2016 роки має середнє значення для США за цей період у 27,75% з мінімальною сумою 17,78% у 2012 році та максимальною сумою 34,26% у 1999 році [8]. Все більше й більше досліджень та інновацій у Сполучених Штатах приводять до реалізації продуктів, які виробляються за кордоном та експортуються назад до США.

Крім того, США витрачають величезні кошти на підтримку та розвиток технологій у сфері «зеленої» енергії. За 2014 рік ця сума склала 7,9 млрд. дол. Також розробляються екологічно чисті засоби та матеріали. У США великого поширення набули гранти інноваційним компаніям малого бізнесу. Активно підтримується в країні також створення інноваційних кластерів. Просувається бізнес у більш відсталіх районах та регіонах.

Позиція ПІІ США у високотехнологічних галузях склала більше 1,6 трлн. дол. США у 2016 році, або майже 44% загального обсягу ПІІ у Сполучених Штатах [9]. Іноземні компанії мали більше 6,8 млн. робочих місць у США у 2015 році. Майже 31% цих робочих місць, або 2,1 млн. ос., були задіяні у високотехнологічних галузях. Тільки за прямої підтримки ПІІ утримано 11,6% усіх високотехнологічних працівників США у 2015 році. У 2016 році позиції ПІІ у високотехнологічних галузях промисловості США склали понад 1,6 трлн. дол., становлячи майже 44% усіх ПІІ у США у 2016 році [10].

Ще однією країною-лідером світового ринку високотехнологічних товарів є Японія, яка є найбільшим конкурентом США. Багато японських ТНК займають лідируючі позиції у світі, світовими лідерами в галузі

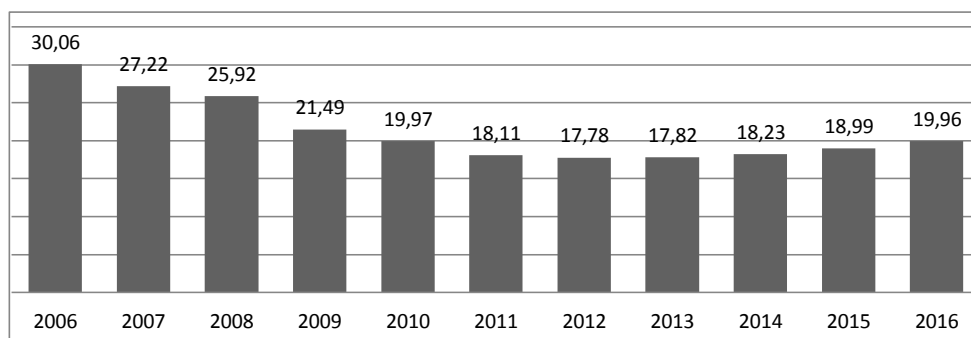

Рис. 1. Експорт високих технологій у США, % ВВП, 2006–2016 роки [13]

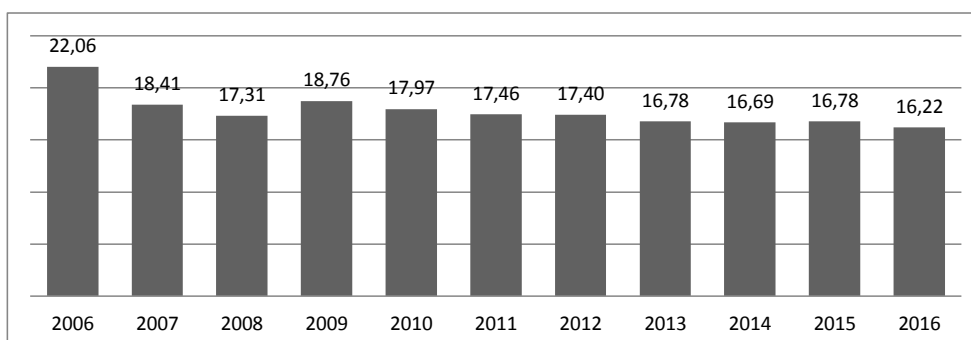

Рис. 2. Експорт високих технологій Японії, відсоток ВВП, 2006–2016 роки [13]

електроніки вважаються японські компанії “Hitachi”, “Sony”, “NEC”, адже техніка цих виробників є майже в кожному будинку. Серйозних успіхів Японія досягла також у галузі комп’ютерних технологій. Проте зараз загальна економіка Японії також не в найкращому стані. Наприклад, випуск інформаційних послуг Японії скоротився в період постглобальної рецесії на 24%, ця тенденція зберігається. Крім того, глобальна позиція Японії на ринку високих технологій послабилась протягом останнього десятиліття, що збігається з тривалою стагнацією японської економіки, яка досягла свого піку у 2014 році. Японія за високотехнологічним експортом, згідно з даними ООН, з 1988 по 2016 роки мала середнє значення ВВП у 101,76 трлн. дол., мінімальне – 60,98 трлн. дол. у 1988 році, а максимальне – 129,24 трлн. дол. у 2006 році. Що стосується відсотка експорту високотехнологічної продукції від ВВП в Японії, то він стало тримається показника 16–18% протягом 2006–2016 років (рис. 2). У 2013 році Європейське Патентне Відомство зареєструвало 265 тисяч заявок на патенти. Японія розташувалась на другій сходинці із загальною сумою в 52 437 патентів (перше місце посідають США, що мають 64 967 заявок) [11]. Щодо витрат на ДІР, то Японія має нестабільний відсоток витрат приблизно 1–4% від ВВП. Наприклад, Японія активно підтримує створення технополісів, знижуючи процентну ставку по кредитах на їх фінансування (7–8% за загальної ставки по кредитах 20–30%).

Японія посідає особливе місце у світовому русі технологій. Вона імпортує всі види технологій з індустріальних країн, а майже половину експортує в промислово розвинені країни. Таким чином, близько 40% загального обсягу експорту технологій припадає на країни Азії. Японія є провідним ринком для продуктів та послуг у сфері інтелектуальної мережі, посідаючи сьоме місце за результатами аналізу, проведеного Департаментом торгівлі у звіті

«Кращі ринки» від 2017 року стосовно можливостей інтелектуальної мережі [12].

Останнім часом стрімко зростає кількість науково-технічних працівників, відповідно, зміцнюються позиції в галузі високих технологій тих країн, які раніше належали до країн так званого третього світу. Як уже зазначено, за минулі десятиріччя країнам, що розвиваються, вдалось досягти певних результатів в економічному розвитку. Азійський ринок вже має стратегічне значення для багатьох американських експортерів, особливо виробників дорогих споживчих товарів та засобів виробництва, оскільки Японія та Європа переживають спад розвитку у високотехнологічній галузі. Протягом 1990-х років і першого десятиріччя XXI ст. американський експорт у Сінгапур, Тайвань та Гонконг зріс вдвічі. Сьогодні ці країни є більшим ринком за імпортом для США, ніж будь-яка європейська країна. Також на високотехнологічному ринку Азії збільшуються витрати на ДІР, проте ситуація сьогодні не є однозначною. Наприклад, Китай – це країна, де засновано компанію третього за величиною у світі виробника смартфонів “Huawei Technologies”, найбільшого виробника ПК “Lenovo Group”; він вже збільшує витрати на дослідження та розробки у значних обсягах, як і в Малайзії. “Hongkong & Shanghai Banking Corporation” прогнозує, що до 2030 року Китай складе більше половини світової торгівлі високотехнологічними товарами. Гонконг та США залишаться на другому й третьому місці, хоча з меншою часткою ринку; Корея витіснить Сінгапур як четвертого найбільшого експортера високотехнологічних товарів. Звіт “HSBC” показав, що в Китаї експорт високотехнологічних товарів у 2013 році склав 36,5%, а в Гонконгу – 13% (рис. 3) [14].

За підтримки уряду в Індонезії очікується, що країна стане одним з головних економічних лідерів у високих технологіях, адже висунуті претензії, що Індонезія стане найбільшою цифровою економікою Південно-Східної

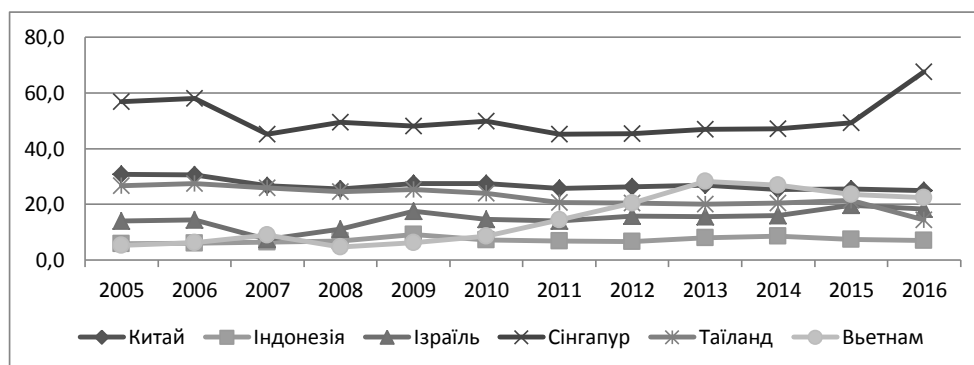

Рис. 3. Експорт високотехнологічних продуктів окремих азіатських країн, відсоток ВВП, 2006–2016 роки [13]

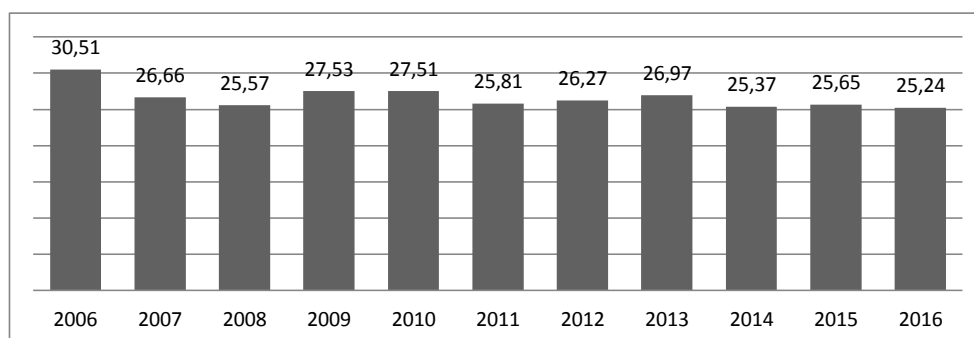

Рис. 4. Експорт високотехнологічних продуктів Китаю, відсоток ВВП, 2006–2016 роки [13]

Азії у 2020 році, прогнозовано обіг у 130 млрд. дол. США до 2020 року порівняно з 18 млрд. дол. США у 2016 році. Однак сьогодні загалом Індонезія залишається позаду інших країн щодо проектів розвитку в декількох секторах, зокрема тих, що стосуються досліджень та технологій.

Високотехнологічний сектор Сінгапуру добре розвинутий та став невід'ємною частиною всесвітньої економіки. Провідні науково-дослідні інститути та створені університети тісно співпрацюють з високими технологіями у промисловості. Крім того, метою Сінгапуру є перетворення на високотехнологічний центр знань АСЕАН. Відповідно до цієї мети Сінгапур запрошує технічні компанії на свій ринок. Зараз Сінгапур є «живою лабораторією», щоби пробувати та демонструвати інноваційні рішення решти країн світу.

Таїланд – нова промислова країна, що виступає як регіональний лідер у виробництві автомобілів, електроніки та електротехніки, лідер у галузі харчової промисловості, а також виробництва медичних послуг та охорони здоров'я. Таїландський експорт високотехнологічних продуктів значно збільшився з часів завершення проекту «Східний берег» у 1990-х роках: у 1998 році експорт складав лише 13,6 млрд. дол. США, у 2015 році – 34,5 млрд. дол. згідно з даними Світового банку.

Швидке економічне зростання В'єтнаму за останнє сторіччя спричинене кількістю молодого населення, адже 50% населення молодше за 30 років, політичною стабільністю та унікальною географічною позицією, адже країна сприймається, як ворота на ринки Китаю та Південно-Східної Азії. Високотехнологічний сектор сприяв економічному зростанню країни. Проте В'єтнам мало витрачає на власні ДІР, що сповільнює розвиток країни [15].

Лідером серед цієї групи країн, беззаперечно, є Китай. Виродовж останнього десятиліття частка Китаю у світо-

вому виробництві зроста майже втричі, вона перевершила Сполучені Штати наприкінці 2000-х років та ЄС на початку 2010-х років. Витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (ДІР) в Китаї кожного року збільшуються: за 2005–2015 роки витрати на ДІР зросли з 1,32% до 2,07% від ВВП, а середній експорт у цей період становив приблизно 27% від ВВП. Також сьогодні Китай – це найбільший світовий виробник виробничої галузі ІКТ з часткою у 39%. У цій галузі Китай перевищив Японію у 2008 році та ЄС у 2012 році (рис. 4).

Згідно з останнім звітом про оцінку інновацій високотехнологічних зон, які є критично важливим фактором розвитку інновацій та економічного зростання Китаю, вони досягли значного прогресу. Загальний інноваційний індекс високотехнологічних зон Китаю у 2016 році становив 199,1 пункту, що на 10% більше, ніж у попередньому році. Також спостерігався значний приріст індексації інтернаціоналізації в інноваціях, що свідчить про суттєвий прогрес китайських високотехнологічних зон.

Крім того, кількість інноваційних підприємств, якими керують високотехнологічні підприємства у 2016 році, зросла на 31,3% порівняно з попереднім роком, а кількість нових зареєстрованих підприємств, розташованих у високотехнологічних зонах, склала 298 тис. у 2016 році, що на 28,6% більше, ніж у попередньому році. Варто також відзначити, що платформа для масового підприємництва та інновацій також набуває стійкої динаміки, що включає 1 701 бізнес-інкубатор, що створені у високотехнологічних зонах у 2016 році, що на 23,4% більше, ніж у попередньому році [16]. Сьогодні Китай має найшвидший у світі суперкомп'ютер з чіпами "Intel", патентні виплати зростають навіть за більш високими ставками, до 2020 року Китай випустить більше випускників інженерних спеціальностей, ніж США та ЄС разом.

Висновки. Дослідження ринку високотехнологічної продукції дає змогу зробити висновки про те, що цінності сучасного суспільства більше не дають змогу будувати виробництво лише на споживанні та перетворенні природних ресурсів. У контексті економічної глобалізації технологія є ключовим фактором стимулювання зростання та конкурентоспроможності бізнесу. Високі технології широко розгалужені, кожна галузь має свої переваги та недоліки, а також відіграє свою роль у всесвітньому виробництві. Дуже важливим є виокремлення кожної галузі для збільшення ефективності відповідного виробництва та виявлення її окремого впливу на економіку держав. Приклади Сполучених Штатів та Японії показують,

як країни можуть мати успіх, застосовуючи зарубіжну науку та технології до місцевих ринкових умов. Країни цього регіону показують вищі темпи підготовки фахівців у цій сфері, ніж США та Західна Європа. Європа поступається місцем більш сильним гравцям Азійського регіону та беззаперечним лідерам у галузі високих технологій, а саме США та Японії. Японія потерпає не тільки від країн, що розвиваються, але й від свого найбільшого конкурента, а саме США особливо у галузях IT. США виявляється країною, що має великі можливості та є сталою конкурентоспроможною державою, що дає країні більші шанси та прогрес, а в майбутньому прогнозується ще більший приріст у галузі високих технологій.

Список використаних джерел:

1. Хусайнов Р. Глобалізація інноваційної сфери економіки: фактори, стан та наслідки для України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. С. 2–4.
2. Білорус О., Власов В. Глобалістика – нова синтетична наука. *Вісник Національної академії наук України*. 2010. № 3. С. 17–26.
3. Звіт по світових інноваціях журналу “The Economist”. URL: <http://www.economist.com>.
4. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва і розвитку/ URL: <http://www.oecd.org>.
5. Isic Rev. 3 Technology Intensity Definition // OECD Directorate for Science, Technology and Industry Economic Analysis and Statistics Division. 7. URL: <https://www.oecd.org/sti/ind/48350231.pdf>.
6. High-tech statistics. *Eurostat*. 2017. URL: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/High-tech_statistics_-_economic_data.
7. What Determines Export Performances in High-tech Industries? // Digital Economy Lab, University of Warsaw. 2015. URL: <http://www.delab.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2015/10/WP-What-Determines-High-tech-Exports.pdf>.
8. About us. URL: <https://atos.net/en/about-us>.
9. Technology & Industry Outlook // OECD Science. 2014. URL: <http://www.oecd.org/sti/oecd-science-technology-and-indust>.
10. Direct Investment and Multinational Enterprises (MNEs) // U.S. Bureau of Economic Analysis. 2017. URL: http://www.bea.gov/iTable/index_MNC.cfm.
11. Зинов В., Эрлих Г. В зеркале патентной статистики. *Химия и жизнь*. № 4. 2014.
12. Smart Grid Top Markets Report // International Trade Administration. 2017. URL: https://www.trade.gov/topmarkets/pdf/Smart_Grid_Top_Markets_Report.pdf.
13. World Development Indicators. URL: <http://ddpext.worldbank.org/ext/DDPQQ/member.do?method=getMembers&userid=1&queryId=135>.
14. Балансовий звіт HSBA. URL: <https://ru.investing.com/equities/hsbc-holdings-balance-sheet>.
15. High Tech Systems & Materials (HTSM) // Netherlands Ministry of Foreign Affairs. 2017. URL: <https://www.brainport.nl/uploads/documents/HTSM.pdf>.
16. China's high-tech zones lead innovation development // The state council the people's republic of China. 2018. URL: http://english.gov.cn/news/top_news/2018/01/04/content_281476001215492.htm.
17. Динаміка високотехнологічного експорту України / Держстат. 2016.
18. Industry, Technology, and the Global Marketplace // National Science Board Science & Engineering Indicators 2018. 2018. URL: <https://www.nsf.gov/statistics/2018/nsb20181/report/sections/industry-technology-and-the-global-marketplace>.
19. Gross Expenditure on R&D // The Global Innovation Index. 2017. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>.

ГЛОБАЛЬНАЯ КОНКУРЕНЦИЯ НА РЫНКЕ ВЫСОКОТЕХНОЛОГИЧНЫХ ТОВАРОВ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Аннотация. В статье рассмотрена сущность глобализационных процессов и современного високотехнологичного производства в разных регионах мира, сравнены високотехнологичные отрасли стран-лидеров, определено, как глобализационные процессы воздействуют на развитие этой отрасли, которая составляет основу развития многих экономик мира. Современное производство рассмотрено как наукоемкий процесс, который должен быть минимально энерго- и ресурсозатратным, максимально экологичным, а високотехнологичное производство рассмотрено как современное производство, в котором применяются наукоемкие технологии. Авторы рассматривают глобализацию как феномен современного научно-технического развития, процесс стремительного формирования единого общемирового пространства на базе новых технологий, новый процесс мышления, где доминирует эффект масштаба, кооперации и открытости. Определено, что в процессе глобализации и активного становления високотехнологического производства формируются новые мировые процессы, которые в значительной степени воздействуют на экономическую деятельность и экономические отношения в мире, трансформируют представления о традиционном производстве и экономике.

Ключевые слова: глобализация, высокие технологии, глобализационные процессы, научно-техническое развитие, научно-исследовательские и исследовательско-конструкторские работы, мировая экономика.

GLOBAL COMPETITION IN THE MARKET OF HIGH-TECH GOODS: CURRENT STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Summary. The article examines the essence of globalization processes and modern high-tech production in different regions of the world. In the article the high-tech industries of the leading countries are compared to each other, and there also described how globalization processes affect the development of high-tech industry, that forms the basis of the development of many economies of the world. Modern production is considered as a high-tech process, which should use the minimum energy- and resource-consuming and maximally ecological. High-tech production is considered as a modern production in which science-intensive technologies are applied. The authors determine globalization as a phenomenon of modern scientific and technological development, as a process of rapid formation of a single global area on the basis of new (mainly computer) technologies, as a new thinking process dominated by the effect of scale, cooperation and openness. That is, globalization and high technologies form a new global process of influence on production, which greatly affects economic processes, economic activity and economic relations in the world. These two determinants transform the perceptions of traditional production and economy, and prove the efficiency of cross-sectoral, transnational and interregional cooperation. The article defines an understanding of the features of the functioning of the global economy and the fact that knowledge of its main driving forces and laws is a prerequisite for the successful integration into the world economic space of not only individual enterprises, but also entire states. Given the fact that the modern world market of high-tech products refers to the markets that are most dynamically developing as a result of the globalization of the world economy, not only in a quantity, but also in a quality, global market for high-tech products requires constant research in the context of globalization of the world economy.

Key words: globalization, high technologies, globalization processes, scientific and technical development, research and development work, world economy.